

ՆԵՐՍԵՍ ԱՐՔԵՂԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈԶԱՊԱԼՅԱՆ

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՏՈՆ ՎԵՐԱՓՈՒՄԱՆ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻ (16 օգոստոս 1987 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Արք-
բոյ. ամէն»:

«Համեղանաշակ պտղոյն բանաւոր բա-
րունակ, յորմէ կթեցաւ մեզ ողկոյզն անըս-
պառ յորախտութիւն տրտմեցելոցն ի ճա-
շակմանէ ծառոյն գիտութեան...»:

Սիրելի հավատացյալ եղբայրներ և քույ-
րեր,

Սրբազան քնարերգու-շարականագիրը
Սուրբ Աստվածածնին ձոնված իր տաղում
Աստվածամոր կերպարը բնորոշում է հե-
տևյալ բառերով. «Համեղանաշակ պտղի
բանական ճյուղ, որից անսպառ ողկոյզ
կթփեց մեզ համար, որպէս ուրախություն
գիտության ծառից ճաշակելուց տրտմածնե-
րին...»:

Հոծ բազմությամբ այսօր հավաքվել ենք
Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի կամարների
տակ, տոնախմբելու Աստվածամոր Վերա-
փոխման հիշատակը: Ինչպէս գիտեք, Ս.
Էջմիածնի այս դարավոր տաճարը ևս այլ
եկեղեցիների շարքին նվիրված է և կոչվում
է Ս. Աստվածածնի անունով:

Երեկ, շաբաթ օրը, Հայաստանյայց Եկե-
ղեցին տոնախմբեց Ծողակաթի հիշատա-
կը՝ ըստ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքի:
Հոգեգալստյան տոնին հաջորդող երկրորդ
կիրակի օրը ամեն տարի մեր Եկեղեցին
հանդիսավորապես տոնախմբում է Ս. Էջ-
միածնի հիմնադրության տոնը՝ «Տոն Կա-
թողիկէ Էջմիածնի» կոչելով այն:

Այսօր մեր Եկեղեցին մի անգամ ևս ան-
դրադառնում է Ս. Էջմիածնի տոնին, այս
անգամ վերստին պանծացնելու համար այն
վսեմական տեսիլքի հիշատակը, որի ըն-
թացքում մեր հավատի հայր Ս. Գրիգոր
Լուսավորիչը երկնքից ցուցցող շողի և նրա
կաթման վկան դարձավ, այսինքն՝ մեր Տի-
րոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի էջքին ի Հայաստան
աշխարհ:

Սուրբ Գրիգոր իբրև պատասխան իր ան-
չափելի տենչանքին և մշտապես աղոթքնե-
րին, իր հոգու մաքրության ու անբծության
շնորհիվ արժանացավ մահկանացուների
համար անհնարին շնորհին՝ աստվածային
այս փառավոր տեսիլքին:

Ծողակաթ, նվիրական մի հասկացու-

թյուն, երկնաշող մի հայտնություն, որ կարծեք թե ցույժն էր Ավետարանի լույսին, առաքյալների միջոցով այդ լույսի առաջին շողարձակման հայրենի հողում: Այսպիսով շաղկապելու համար հավատավոր հոգիները կենսատու մի ավանդության հետ՝ աստվածային և մարդկային հարաբերության իբրև դաշինք:

Արդարև, սքանչացած այս տեսիլքի տպավորությունից, շարականագիրը հիացազին աղաղակում է. «Ուրախ լեր, բերկրեա հարունացեալ սուրբ եկեղեցի, պաշտունց զմանկունս քո յօրհնաբանութիւն, ծագողին զշող լուսոյ ի քեզ մայր եկեղեցի»:

Բոլորովին էլ պատահականություն չէ, որ Օողակաթի տունը կանխում է Աստվածածնի Վերափոխման տոնին: Երանաշնորհ մեր հայրապետները իմաստուն մի դասավորությամբ այս գույգ տոները գետեղել են կողք-կողքի, հատուկ նպատակով: Ինչպես ասացինք, Սուրբ Էջմիածնի Կաթողիկեն նվիրված է Սուրբ Աստվածածնին: Այս Կաթողիկեն «Մայր եկեղեցի» է, Մայր տաճար, հայ եկեղեցիների մեջ իր ավանդական և իրավական բոլոր՝ առավելություններով, միաժամանակ խորհրդաբար նաև մայրն է հավատացյալների, որովհետև նրա ծոցից ենք ծնվում, նրան որդեգրվում ու մի օր էլ որպես այդպիսին մեր աչքերն ենք փակույժ նրա ծոցում:

Այսպիսով եկեղեցին դառնում է մեզ համար մայր: Ա. Աստվածածինը նույնպես մեր մայրն է, որովհետև նա է ծնունդ տվել Աստվածորդուն՝ Հիսուսին: Եվ որովհետև Հիսուս և նրա հիմնած եկեղեցին նույնն են, այսպիսով Սուրբ Աստվածածնի մայրության գաղափարը անխուսափելիորեն տարածվում է նաև եկեղեցու հավանացյալների վրա: Արդ՝ մայրության գաղափարի այս բոլոր հոգևոր ու՝ նյութական հասկացությունները խորհրդավոր մի կապ են ստեղծում Օողակաթ-Էջմիածնի և Ա. Աստվածածնի տոների միջև:

Աշխարհում ստեղծված առաջին կինը՝ Եվան, մեղքն ու դատապարտությունը բերեց աշխարհ, իսկ Մարիամ՝ փշրեց մեղքի կապանքները՝ Աստվածորդու ծննդամբ: Նրա միջոցով Աստված մարդացավ, հողեղենի բնություն զգեցավ, երեսուներեք տարի շարունակ ապրեց մեզ հետ, հրաշքներ գործեց, սովորեցրեց և ցույց տվեց մարդկության փրկության ճանապարհը, ապա մարդկանց կողմից դատապարտվեց, խաչվեց ու թաղվեց և, որովհետև Աստվածությունը նրանից չէր բաժանվել, հրաշափանապես հարություն առավ: Հարությունից հետո քառասուն օր իր աշակերտների հետ

ապրեց, նրանց աչքի առաջ էլ երկինք համբարձավ, այնտեղ իր Հոր աջ կողմում բազմելու համար:

Մեր Տիրոջ աշխարհային կյանքի մասին ընթերցելիս Ավետարանում բազմիցս հանդիպում ենք Սուրբ Մարիամի կերպարին: Բացի ծննդյան այդ խորհրդավոր պահից, Սուրբ Աստվածածնին հանդիպում ենք Հիսուսին տաճարին ընծայելու առթիվ, Կանաչի հարսանիքին և Հիսուսի խաչափայտի առջև Գողգոթայի բարձունքում, ուր Հիսուս իր սիրելի աշակերտ Հովհաննեսին ասում էր. «Ահա մայր քո», ցույց տալով նրան իր մայրը՝ Մարիամ:

Սուրբ կույս Աստվածածինը մեծ դեր է խաղացել Հիսուսի կյանքում նրա անմահ շրջանին, իբրև գորովալից մայր, դաստիարակ և սնուցիչ: Հիսուսի համբարձումից հետո, ըստ առաքելական ավանդության, նրան տեսնում ենք աշակերտների շրջապատում, երբ նա նրանց հետ ապրել ու գործել է շուրջ 15 տարի, դառնալով նրանց սիրո ու գուրգուրանքի առարկան:

Երբ հասավ ժամանակը, Աստվածամայրը աչքերը փակեց՝ փոխադրվելու համար աշխարհի կյանքից նոր կյանքի: Հիսուսի աշակերտները փառքով թաղեցին նրան Գեթսեմանիի ձորակում գտնվող ընտանեկան վիմափոր դամբարանում: Ավանդությունը ասում է, որ Տիրամոր գերեզմանի վրա երեք օր ու գիշեր լսվել են հրեշտակների քաղցրաձայն երգեր: Հիսուսի աշակերտներից Սուրբ Բարթողիմեոս առաքյալը, որը հետո դարձավ Հայաստանի լուսավորիչ և անհատակ առաքյալը, Աստվածամոր թաղման շրջանին հետո էր գտնվում: Երբ ճանապարհորդությունից Երուսաղեմ վերադարձավ, շատ նվիրված լինելով Տիրամորը, ցանկացավ այցելել Գեթսեմանի ու տեսնել նրան վերջին անգամ: Նրա ցանկությանը ընդառաջելով, նրանք եղբայրներով գնացին դեպի գերեզման և զարմանքով տեսան, որ Տիրամոր մարմինը դամբարանում չէր: Ինչպես խոստացվել էր նրան ի վերուստ, Տիրամայրը մարմնով փոխադրվել էր երկինք:

Այս իսկ պատճառով Աստվածամոր մահը մենք կոչում ենք Անջում, որովհետև նա իր մարմնով փոխադրվեց երկինք՝ իր Որդու աստվածային փառքի մեջ ապրելու: Եվ այնտեղ, իբրև մարդկության ճշմարիտ գուրգուրոտ մայրը, դառնալու էր բարեխոս հանրո մարդկության մեղքերի քավության համար: Այս իսկ պատճառով այսօրվա տոնը մեր եկեղեցին կոչել է «Տօն Վերափոխման սուրբ Աստվածածնի» և իրավամբ այս տոնը Հայաստանյայց եկեղեցու հինգ զու-

խավոր տոներից՝ տաղավարներից մեկն է համարվում:

Վերափոխման տոնի հետ զուգընթաց մեր Եկեղեցին օրհնում է տարվա խաղողի բերքը: Սրբազան շարականագիրը Աստվածամոր կերպարը նմանեցրել է խաղողի, իբրև քաղցրահամ պտուղը խաղողի որթատունկի, որից կթվել է Հիսուս՝ մարդկությանը ուրախություն բերելու նպատակով, ջնջելով Ադամի բերած մեղքի տրտմությունը:

Առաջին մարդը՝ Ադամ, իր մեղանշականությամբ տրտմություն բերեց աշխարհ, իսկ Հիսուս իր զոհողությամբ մարդկանց մեղքերը սրբեց, ուրախություն բերեց մարդկությանը և վերահաստատեց կապը մարդու և Աստծու միջև: Մեր Տերը՝ Հիսուս, ասում է. «Ես եմ որթն կենդանի», այսինքն՝ ապրող, կենդանի որթատունկը, որի պտուղը սփռված է քամիներ վերձատան մեջ, որպեսզի խորհրդանշեք Հիսուսի սուրբ արյունը՝ թափված մարդկության համար այս բառերով. «Արբէք ի սմանէ ամենեքեան, այս է արիւն իմ նորոյ ուխտի, որ յաղագս ձեր և բազմաց հեղանի, ի քաւութիւն և ի թողութիւն մեղաց»:

Միրելի հավատացյալ քույրեր և եղբայրներ,

Այսօր Վերափոխման տոնն է Սուրբ Աստվածածնի, իբրև տիպար մայր և կին. նրա տոնը դառնում է նաև ամբողջ աշխարհի ողջամիտ և զոհվող կանանց տոնը: Ըստ քրիստոնեական վարդապետության ուսուցումների, կինը այր մարդու հետ հավասար իրավունքներով է օժտված, և ըստ Պողոս առաքյալի վկայության՝ «խորականությունն չկա արուի և էգի միջև»:

Հայ ժողովրդի պատմության մեջ ևս մեծ է թիվը ազնիվ մայրերի, որոնք ի սեր հայրենիքի և հայրենյաց փառքի որքան մատաղ սերունդներ են դաստիարակել: Դուք գիտեք, թե Հայ Եկեղեցին ինչքան մեծ թվով կին սրբեր ու նահատակներ ունի, ո-

րոնք գիտակցորեն իրենց արյունն են թափել և դարձել հայրենիքի փրկության ու ազատության ռահվիրաները:

Համամարդկային պատմության մեջ ևս տեսնում ենք, թե որքան մեծ թվով կանայք տեսիլքներով, նվիրումով և կոչմամբ կարողացել և կարողանում են պայքարել անարդարության, ցեղային խտրականության, կորիզային զենքի սանձազերծման դեմ և ծառայում են համամարդկային եղբայրության վսեմ գաղափարների իրագործման: Եվ հաճախ նրանք իրենց կյանքն են զոհում աշխարհի խաղաղության և պատերազմների ընդմիջտ դադարեցման վսեմ իդեալների իրագործման ճանապարհին:

Քրիստոնյա կնոջ մտապատկերի առջև միշտ կենդանի է Աստվածամոր կերպարը, նրա բարոյական կեցվածքը, զոհողությունը, նվիրումը, գուրգուրանքն ու սերը:

Սուրբ պատարագի այս սրբազան պահին, երբ Աստվածամոր Վերափոխման տոնի հիշատակով մեր բանականությունը խնդությամբ ենք լցնում և վեր հանում ու պանծացնում ենք ճշմարիտ կնոջ, մոր, քրոջ, կերպարը՝ ես շնորհավորում եմ բոլորիդ, սիրելի կանայք՝ մայրեր և քույրեր, ու մաղթում, որ ձեր ուսերի վրա ծանրացող ծառայության և զոհողության քաղցր լուծը հոծարությամբ տանեք, լինեք գիտակից ձեր սրբազան պարտականությանց, լինեք դաստիարակ նոր սերնդին և մանավանդ լինեք այն քաղցրահամ գինին, որը համեմելու է ձեր ընտանեկան հարկերը:

Թող Սուրբ Աստվածածնի կյանքն ու կերպարը լինի մեր կյանքի ուղեցույցը, որպեսզի մենք էլ մխիթարված և հավատով կրկնենք քաղցրաքնար տաղերգուի խոսքերը. «Դու հողանիթ սրովք էս, հարսն ի յերկրէ յերկինս ես, զԱստուած մարմնով ծնեալ ես, Աստվածածին մեղայ քեզ»: Ամեն:

